

zjevy znemravňují — rozvracejí život kolektivní. »Pomsta, která se vydává za spravedlnost; ukrutnost, která předstírá, že se děje v zájmu lidskosti; hrubé sobectví, které na se bere masku obětivé starosti o blaho jiných lidí: to jsou hořlaviny, ze kterých vyšlehnou nové a nové plameny. Lež se sama usvědčí. Nemravnost nikoho nevychová. Zlo nezanikne hromaděním zla. Spása vyjde ze skutků, které jsou opakem a vyvrácením zla. Není okolností, za nichž by bylo možno odložit lidskost. Každým trestem musí prosvítat soucit s nešťastným provinilcem. Neboť i hřích je neštěstí« (str. 102).

Všechno na tomto světě je dočasné a přechodné. I náš hněv i trest budí jenom přechodný. A soudce o činu, nehleďme příliš na jeho výsledek; neboť jeho hodnota spočívá v pohnutkách. Sebeobrana společnosti ukládá ovšem trest. Ale po odpykání lidskost odpouští, smíruje a očišťuje; vrací člověka lidství. Naše lidská spravedlnost může se podle Svobody starat o jediné: aby všem bylo měřeno stejnou měrou, abychom, pokud to dovedeme, pronikli k niterné podstatě činu a spojili s ním následky úměrné, přiměřené mravní kvalitě. »Oko za oko, zub za zub — je věta surová a nesmyslná« (str. 116). Trest není matematika. Je to věc hrozně složitá, odpovědná a těžká. Podle Svobody ukládá nám trojí povinnost. Předně odstraňovat příčiny, ze kterých vychází zločin. Tato snaha vede ke zkoumání pramenů mravní a hospodářské bídy lidské, k úsilí o nové řády společenské, které by postavily zásadu lidskosti na místo, kde dosud vládne zásada moci. Organizace sociální musí dohonit organizaci technickou. Úkolem společenského úsilí není, aby několik lidí vládlo ohromnou hospodářskou mocí, nýbrž to, aby se zvedla obecná míra blahobytu. Nejde o to, aby někde bylo velkolepé bohatství, nýbrž o to, aby nikde nebylo bídy. Má-li se, dále, pronásledovati lidská špatnost, musí se pronásledovati vždy a všude. Konečně následky, které společnost ve své činnosti sebeobraně spojuje s lidskými činy, musí býti uměrné mravní podstatě těchto činů, pokud je zjistitelná lidskými prostředky. »Společnost se brání pomocí žalářů a šibenic — a je to konečně přirozená věc«, praví Svoboda. »Ale brání se špatně. Je třeba léčit sociální neduh. A léčení se děje v dětství, ve chvílích, kdy se mladý člověk ocitá na rozcestí. Je třeba položit ruku ke kořenům zla. A žádný náklad není příliš veliký, je-li věnován na dokonalou obecnou školu« (str. 121—122).

Upozornil jsem na několik myšlenek autorových. Kdo touží poznat podrobněji jeho myšlenkový svět, sáhne po přítomné knížce, která je krásná i úpravou. A. Klimt.

LA RÉFORME PARLEMENTAIRE PAR LADISLAS VAN HOOREBEKE. Paris, Giard 1929. 114 str.

Knížka Hoorebekova je vlastně odpovědí na belgickou anketu o parlamentní reformě. Autor poznamenává v předmluvě výslovně, že jeho vývody týkají se pouze belgického parlamentarismu. Připomíná také předem, že je stoupencem parlamentní soustavy, která v dnešním stavu civilisace nejlépe uskutečňuje podmínky nutné k životu národa. Uznává ovšem, že tato soustava daleko není dokonalá. Vytyká belgickému parlamentarismu asi toto: Mezi většinou poslanců a lidem je rozpor, plynoucí z toho, že poslanci zastupují spíše stranu než své spoluobčany, jichž skutečné zájmy často ignorují. Podřizují pak vše jen tomu cíli, aby byli znovu zvoleni. Z toho plyne ovšem nutně mravní úpadek parlamentu. Další vadou je nedostatečná parlamentní kontrola státní výkonné moci, hlavně pak státního hospodářství, a neodborná a vadná zákonodárná práce. Autor soudí že nestačí pouhá reforma metod parlamentní práce, nýbrž že by bylo nutno změnit složení parlamentu, ducha poslanců a hlavně reformovat kompetenci sněmoven. Dnešní metody pracovní mají tyto závady: debaty jsou příliš dlouhé, většina řečníků nerozumí dokonale věci, o níž jde, a mluví o ní se stranickým zaujetím. Při hlasování poslouchají pak poslanci příliš otrocky stranické disciplíny.

Pokud se složení sněmoven týká, je třeba, aby se zmenšil počet poslanců a aby tito byli zcela nezávislí na státní výkonné moci. Pak ovšem musily by být zapovězeny veškeré jejich intervence. Hoorebeke se přimlouvá za americký systém, kde ministr nemůže být členem zákonodárského sboru.

To zaručuje politickou kontinuitu a zvyšuje vážnost země za hranicemi. — Při zkoumání podmínek zvolitelnosti není autor pro to, aby se kandidáti musili vykazovati vysvědčeními o studiích nebo činnostech v určitých funkcích, poněvadž by se stěžovala zvolitelnost lidových vrstev. Navrhuje spíše zvýšiti věkovou hranici (30 let pro poslance). Počet poslanců má být stálý, nemá být závislý na počtu obyvatelstva. Hoorebeke je pro všeobecné hlasovací právo a pro poměrné zastoupení; žádá pouze, aby volič měl právo měniti pořadí kandidátní listiny, poněvadž jinak není jeho volba zcela svobodná. Žádá také t. zv. rodinné hlasovací právo, neříkaje však podrobně, jak si je představuje. — Za neožeňavější otázku pokládá zákonodárnou činnost parlamentu. Přiznává parlamentu právo odhlasovati zákony finanční, branné a zákony týkající se politické či správní organizace (*bills* anglického parlamentu). Žádá však, aby vypracováním zákonů občanského a trestního zákoníku byl pověřen zvláštní sedmičlenný zákonodárný výbor odborníků, v němž by zasedali soudci a advokáti. Parlament by schvaloval návrhy vypracované tímto výborem; měl by právo doplňovati je, ovšem zákonodárný výbor musil by míti právo určit, zda tyto doplňky do svého návrhu pojme čili nic. — Autor není pro zájmové zastoupení, lituje naopak, že hmotné zájmy řídí dnes správu věcí více než právní a mravní úvahy. Parlament má se starati o obecný zájem, musí býti tedy nad zvláštními snahami jednotlivých skupin. Hoorebeke myslí, že delegáti protichůdných zájmových organizací, jichž jedinou starostí je skupina, k níž patří, by se při nejlepší vůli neshodli. — V závěru vyslovuje se autor pro to, aby hospodářským a finančním skupinám (trustům, syndikátům) byly zákonem vymezeny přesné meze činnosti, aby se jejich vůdcové a zaměstnanci nesměli ucházeti o politický mandát a aby naopak nesměli v nich býti účastni poslanci ani po skončení své politické činnosti. — Knížka je sympatická tím, že autor se nespokojuje vytýkáním chyb belgického parlamentarismu a že pro ně neodsuzuje demokracii. Věř i na dále v možnost parlamentní soustavy, kterou se snaží svými návrhy zdokonaliti. K. Jk.

BIBLIOGRAFIE.

ČESKÁ.

- Boháč* (Ant.). — Studie o populaci v Československé republice. Dl. I. Rok 1927. Knihovna Stat. Věstníků 13. Praha 1928.
- Cicvárek* (R.). — Holandská Indie. Praha, Unie 1929. 22 Kč.
- Čižmář* (J.). — Po místech slávy a utrpení. (Bojiště italských legií.) Brno, Moravský legionář 1929. 6*50 Kč.
- Dorazil* (Ot.). — Čs. Červený Kříž 1919—1929. Praha, Čs. Č. Kříž. 15 Kč.
- Fafl* (Zd.). — Provádění obchodně politických usnesení mezinárodních konferencí. Praha, Čes. společ. národohosp. 1929. 6 Kč.
- Frankenberger* (Otokar). — Pracovní a mzdové poměry zemědělského dělnictva v republice Československé. Podle výsledku písemné ankety Čsl. Akademie Zemědělské. 1928. 27 Kč.
- Funk* (V.). — Finanční věda. Č. I. 3. vyd. Praha, Procházka 1929. 24 Kč.
- Haškovec* (L.). — Zásahy státní moci do obchodu valutami a devisami. Praha, Čes. společ. národohosp. 1929. 5 Kč.
- Hejda* (J.). — Nová hospodářská politika. Praha, Čes. společ. národohosp. 1929. 6 Kč.
- Kazbunda* (K.). — České hnutí roku 1848. Praha, Historický klub 1929. 64 Kč.
- Kocián* (Fr.). — Peněžnictví a zločinnost. Opava, Šafář 1929. 6 Kč.
- Lorenz* (Vl.). — Dopravní význam projektovaného průplavu labsko-odersko-dunajského. Praha, Min. veř. prací 1929. 25 Kč.
- Melniková-Papoušková* (N.). — Rusko zblízka i zdálky. Praha, Svaz Nár. Osvobození 1929. 12 Kč.
- Pelikán* (F.). — Vláda demokracie ve filosofii a jině essaye. Praha, Unie 1929. 25 Kč.
- Revise* pokrokových ideálů v národní škole. Cyklus přednášek pořádaných Pedag. jednotou Komenského. Praha, Dědictví Komenského 1929. 20 Kč.
- Status* t. j. přesný konkrétní a dislokační seznam úřednictva státní správy v ČSR. Praha, Jednota koncept. úřed. 1929. 18 Kč.
- Sychrava* (L.). — Několik dat ze života presidenta Masaryka. Praha, Svaz Národ. Osvob. 1929. 3 Kč.
- Tricet* let české zemědělské družstevní práce. 1929. 622 str.
- Verunáč* (L.). — Laboretismus. Hnutí technicko-mravního pokroku hospodářského. Praha, nákl. vl. 1929. 5 Kč.
- Weber* (M.). — Politika jako povolání. Praha, Orbis 1929. 12 Kč.